

ALT BAŐLIKLAR

• Sözlü Kompozisyon Türleri

- Tartışma
- Münazara
- Açık Oturum
- Sempozyum
- Panel
- Forum
- Kongre
- Tebliğ
- Seminer
- Brifing
- Söylev
- Konferans
- Müzakere
- Meşveret

SÖZLÜ KOMPOZİYON

Sözlü kompozisyon; kullanıldığı yere, zamana, konusuna, uzunluğuna, hitap edilen kitleye, katılımcılara ve uygulanışına göre türlere ayrılır.

Konuşmacılar, türler arasındaki farklılıkları bilerek konuşmazlarsa, amaçtan sapabilir, yanlışlara düşebilirler. Bu durumda topluluk karşısında ***mahcup olmak ve yanlış anlaşılmak*** da söz konusudur.

SÖZLÜ KOMPOZİYON

Sözlü kompozisyon, **“hazırlıklı konuşma”** veya **“hazırlıksız konuşma”** şeklinde kullanılabilir.

Hazırlıksız konuşmalar, **önceden bir hazırlık yapmaksızın, sosyal hayatta karşılaştığımız durumlarda yapılan doğaçlama** konuşmalardır. Dolayısıyla, yanlışa en açık kompozisyon türü, hazırlıksız konuşmalardır. Bu tür etkinliklerde geri dönüşler ve düzeltmeler oldukça zordur. *Bu yüzden hazırlıksız konuşmalarda ancak, genel kültürü zengin, kuvvetli bir mantık kurgusuna sahip, kelime hazineleri geniş, öz güveni yüksek ve toplum psikolojisini bilen, eğitim düzeyi yüksek kişiler daha başarılı olurlar.*

SÖZLÜ KOMPOZİYON

Hazırlıklı konuşmalarda ise yapılacak etkinliğin türü belli olduğu için konuşmacı, daha önceden konuşmasını bir **düzen ve plan içerisinde** tasarlayabilir.

Hazırlıklı veya hazırlıksız konuşma şeklinde karşımıza çıkan başlıca sözlü kompozisyon türleri şunlardır:

TARTIŞMA

*Daha önceden belirlenmiş bir konu ile ilgili farklı düşüncelere sahip kişilerin bir araya gelerek görüşlerini bildirmelerine, görüşlerini ortaya koyup irdelenen konu ile ilgili doğrulara ulaşma çalışmalarına tartışma denir. **Tartışmanın hedefi konu ile ilgili gerçeğe ulaşmaktır.***

Tartışma her konuda yapılabilir. Tartışma konusu, **toplumu yakından ilgilendiren bir mesele, güncel bir olay, bir tiyatro, film, kitap vb.** olabilir. Burada önemli olan konunun tartışmaya açık olmasıdır.

TARTIŞMA

Herkesin üzerinde **hemfikir olduğu konular** tartışma konusu olarak **seçilmemelidir**. Üzerinde çokça konuşulmuş ve genel bir mutabakat sağlanmış konulardan kaçınılmalıdır.

Tartışmaya katılacak kişiler daha önceden belirlenen konu ile ilgili araştırma yaparlar ve konu ile ilgili notlar alarak tartışmaya hazırlıklı gelirler.

Tartışmada **bir başkan ve konuşmacılar** bulunur. Konuşmacıların sayısı ile ilgili bir kısıtlama söz konusu değildir. Ancak tartışmanın amacına ulaşabilmesi için **tartışmanın süresi ve fiziki durumu** göz önünde bulundurularak konuşmacı sayısı tespit edilebilir.

TARTIŞMA

TartıŐmayı **başkan yönetir**. Tartışmanın başında konuyu tanıttıktan sonra **sırasıyla konuşmacılara söz veren başkan**, konuşmacılar konu dışına çıktıklarında, kırıcı olduklarında konuşmacılara müdahale edebilir. *“Başkan tartıŐmayı yönetirken tarafsız olmalı ve konuşmacılara eŐit haklar tanınmalıdır. Böylece tartışmanın sağlıklı ve amacına uygun yürümesini sağlar.”*

TARTIŞMA

Konuşmacılar tartiŐma sırasında **tartiŐma adabına uymalı**, sırası geldikçe, söz verildikçe konuŐmalıdır. Düşüncelerini **sakin, inandırıcı bir ses tonuyla** ifade etmelidir. *“Yine konuşmacılar sabırlı olmalı, diğer konuşmacıların sözlerini kesmemeli ve onları dikkatlice dinlemelidir. Böylece tartiŐtıđı kişi ve kişilerin eksikliklerini ve yanlışlıklarını görecek ve kendi düşüncelerini ona göre geliŐtirecektir.”*

TARTIŞMA

Tartışmanın sonunda başkan **ortaya çıkan görüőleri özetleyerek belli bir sonuca bağlar.**

Tartışma *sınıflarda sık sık baővurulması gereken bir etkinlik* olmalıdır. Böylece ğrenciler, baőkalarının fikirlerine tahammül etmeyi, saygı duymayı öğrenecek, kendi düőüncelerinin her zaman doğru olmayabileceğini görecek, böylece sağlam bir demokrasi kültürü edinecektir.

MÜNAZARA

Daha önceden belirlenen bir konu üzerinde **karşıt görüşlü iki grubun** bir **jüri önünde tartışmasına** münazara denir. Münazara daha çok **ilk ve orta öğretimde** başvurulan bir tartışma biçimidir. Münazarada amaç tartışmada olduğu gibi konu ile ilgili kesin hükümlere, kesin doğrulara ulaşmak değil, seçilen konuyu daha inandırıcı ve etkili bir şekilde savunmaktır.

MÜN AZARA

Münazaranın işleyişinde **iki grup ve bir jüri** vardır.

“Gruplar ve jüri en az üçer kişiden oluşur. Konuşmacıları sayısı konuya göre daha fazla da olabilir. *Gruplar kendi aralarından bir kişiyi başkan* seçerler. Hangi grubun ilk konuşacağı kurayla belirlendikten sonra ilk konuşacak grubun başkanı savunacakları konuyu ve arkadaşlarını tanıttıktan sonra sırasıyla arkadaşlarına söz hakkı verir. Her ***konuşmacının bir kez konuşma hakkı*** vardır. Grupta ***son konuşmayı*** başkan yapar. Savundukları konuyu derleyip toparlayan başkan kendi tezlerini ileri sürer. Veya konuşan ikinci grupsa diğer grupların görüşlerine karşı antitezler oluşturur.”

MÜNAZARA

Her iki grubun konuşması bittikten sonra jüri karşılıklı iddiaların hazırlanabilmesi için **tartışmaya 10-15 dakika ara** verir. Bu süre içinde gruplar karşı grupların zayıf ve eksik yönlerinden hareket ederek kendi tezlerini güçlendirecek konuşmalar tasarlarlar. Sürenin sonunda **her gruptan kendi aralarından seçtikleri bir kişi grupların görüşlerini söyler.**

MÜNAZARA

Her iki grubun konuşması bittikten sonra jüri karşılıklı iddiaların hazırlanabilmesi için karşı grupların zayıflıklarını güçlendirecek konularını **aralarından seçti**.

Bu aşamadan sonra jüri belirli ölçütlere göre grupları değerlendirerek gruplardan ***birisini birinci ilan ederler.*** Jüri değerlendirme sırasında, *konuşmacıların, sunuş tarzlarını, kendilerine olan güvenlerini, dili kullanma becerilerini (vurgu, tonlama, jest ve mimikleri yerinde kullanmalarını), konuya hâkim olmalarını, konuşma adabına uygun davranmalarını, karşı tezlere inandırıcı cevap vermelerini vb. göz önünde bulundurur.*

gruplar
ezlerini
kendi

MÜNAZARA

Münazara, özellikle öğrencilerimize, araştırma, kaynağa ulaşma yöntemlerinin öğrenilmesi, **duygu, düşünce ve inançlarını** belli bir düzen içerisinde ve topluluk karşısında aktarabilme becerisinin kazandırılması, **öz güvenin pekiştirilmesi, dil becerisinin olgunlaştırılması** gibi konularda katkıda bulunan önemli bir etkinliktir.

AÇIK OTURUM

Önceden belirlenen ve toplumu ilgilendiren bir konunun bir başkanın idaresinde, konu ile ilgili farklı düşüncelere sahip uzmanlar tarafından tartışılmasına *"Açık Oturum"* denir.

Açık oturumda amaç tartışmanın sonunda kesin bir yargıya varmak, bir doğruda hemfikir olmak değildir. Amaç konunun enine boyuna tartışılmasını sağlayarak, toplumu konuyla ilgili bilgilendirmektir. Böylece konu, bütün boyutlarıyla daha geniş kitleler tarafından tanınıp değerlendirilebilecektir.

AÇIK OTURUM

Açık oturumda **bir başkan ve en az üç konuşmacı** vardır. Konunun önemi ve derinliğine göre konuşmacı sayısı artabilir. Başkan açık oturumun başında konuyu ve konuşmacıları tanıttıktan sonra **sırasıyla konuşmacılara söz hakkı** verir. Konuşmacılar kendilerine verilen süre içerisinde konu ile ilgili görüşlerini belirtirler. **Konuşmalar gerektiğinde birkaç tur sürebilir.**

AÇIK OTURUM

Açık oturuma katılan konuşmacılar **hazırlıklı** gelmelidir. Konuşmacılar konu ile ilgili doküman ve notlarını yanlarında bulundurabilirler.

Açık oturumun **standart bir süresi yoktur**. Bu süreyi duruma göre başkan belirler. Bu süre genellikle **bir saatle üç saat arasında** değişebilir. Eğer bu sürelerde açık oturum tamamlanmazsa başkan başka bir günde açık oturumun tekrarlanabileceğini söyleyebilir.

AÇIK OTURUM

Açık oturum sırasında başkan, ***konuşmacıların konu dışına çıkmaları, kısır tartışmalara girmeleri*** halinde müdahale edebilir. Yine dinleyicilerin de tartışmaya katılabilmeleri için onlardan gelen soruları düzenleyerek ilgili konuşmacılara bu soruları yöneltebilir.

SEMPOZYUM (BİLGİ ŞÖLENİ)

Toplumunu ilgilendiren, daha önceden belirlenmiş bir konuda, kendi alanlarında (sanat, bilim, meslek) uzmanlaşmış, uzmanlık alanları değişik kişilerin bir araya gelerek dinleyici önünde tartışmalarına sempozyum (bilgi şöleni) denir.

Sempozyumda amaç, konuyu farklı açılardan değerlendirerek açıklamak ve bir sonuca bağlamaktır.

SEMPOZYUM (BİLGİ ŞÖLENİ)

- ❖ *Sempozyumlar genellikle birkaç gün süren büyük organizasyonlardır.* Sempozyumlarda, katılımcı sayıları, süresi ve konusu göz önünde bulundurularak her gün farklı salonlarda birden çok oturum yapılabilir.
- ❖ Sempozyumlarda her bir oturumu oturum başkanı yönetir. Oturumlarda konuşmacı sayısı **altıyı geçmez**. Başkan oturumun başında konunun hangi yönünü işleyeceklerini ve katılımcıları dinleyenlere tanıttıktan sonra sırasıyla konuşmacılara söz hakkı verir.
- ❖ Bu etkinlikte **süre sınırlı olduğu için (en fazla yirmi dakika)** konuşmacılar çoğunlukla daha önceden hazırladıkları bilimsel bildirimlerini özetleyerek sunarlar. Konuşmacı bu sunumdan sonra yine başkanın denetiminde bildirisini tartışmaya açarak dinleyenlerden gelen soruları cevaplandırır.

kendi
değişik
n (bilgi

SEMPOZYUM (BİLGİ ŞÖLENİ)

Sempozyumun son gününde düzenleyici kurum veya kuruluşun başkanı genel bir değerlendirme yaparak ***varılan sonuçları özetler.***

Sempozyumlar **bilimsel toplantılar** olduğu için genellikle burada sunulan bildirilerin tam metni kitap halinde basılarak kamuoyuyla paylaşılır.

PANEL

Bir *açık oturum türü* olan panel, *bir başkan ve konusunda uzman en az üç, en fazla beş konuşmacının katıldığı bir sözlü etkinliktir.*

Panelin konusu toplumun tümünü ilgilendiren, **sosyal, siyasî, ekonomik, bilimsel veya sanatla ilgili bir konu** olabilir.

“Panel, paneli yöneten başkanın konuyu ve katılımcıları tanıtmasıyla başlar. Başkan daha sonra sırasıyla her konuşmacıya söz hakkı verir. Konuşmacı genellikle 10–15 dakikalık bir süre içinde konuyla ilgili görüşlerini sunar. Konuşmacılar, aynı açık oturumda olduğu gibi panele de hazırlıklı gelirler.”

PANEL

Konuşmaların sonunda panel başkanı konu ve konuşmalarla ilgili bir değerlendirme yapar. Panelin amacı, **etkinliğin sonunda ortak bir görüşe varmak değildir.** Aynı açık oturumda olduğu gibi ele alınan konu ile ilgili farklı görüşlerin kamuoyuna duyurulması ve geniş bir şekilde kamuoyunun bilgilendirilmesidir.

"Panelin açık oturumdan farkı, sonunda oluşan "forum" kısmıdır. Panelin sonunda konuşmacılar birbirine sorular sorabileceği gibi dinleyenler de konuşmacılara sorular yöneltebilirler. Hatta dinleyenler konu ile ilgili kendi görüşlerini de ifade edebilirler."

FORUM

Adını eski Roma'dan *halkın da katıldığı geniş tartışmaların yapıldığı yerlerden* alan forum aslında bağımsız bir sözlü anlatım türü olarak kabul edilmez.

Paneli anlatırken de dediğimiz gibi panelin sonunda **dinleyicilerin de tartışmaya katılmasıyla oluşan geniş katımlı tartışmalara** verilen addır.

FORUM

Forumunu genellikle **panel başkanı yönetir**. Ancak istenirse başka bir kişi de forumunu yönetmek üzere seçilebilir. Başkan, forum başlamadan önce forumun nasıl yönetileceğini açıklar ve sorulacak soruların kapsamını söyler. Sonra da forumunu yöneten başkanın idaresinde geniş katılımlı bir tartışma ortamı oluşur. ***Burada isteyen, kurallar dâhilinde panelistlere sorular sorabilir veya konuyla ilgili kendi görüşlerini açıklayabilir.***

FORUM

Forumunu genellikle **panel başkanı yönetir**. Ancak istenirse başka bir kişi de forumunu yönetmek üzere seçilebilir. Başkan, forum başlamadan önce forumun nasıl yönetileceğini açıklar ve sorulacak soruların kapsamını söyler. Sonra da forumunu yöneten başkanın idaresinde geniş katılımlı bir tartışma ortamı oluşur. **Burada sorular sorabilir veya konuyla ilgili sorular**

- ❖ *Forumda konuşmacılar, konuyu kişiselleştirmemeli, konu dışına çıkmamalı ve nezaket kurallarına uygun davranmalıdır.*

KONGRE

Herhangi bir *teşkilata bağlı insanların, bir bilim dalına bağlı uzmanların, bir araya gelerek çeşitli konuları toplu olarak görüşmeleri ve karar almalarına* kongre denir. Alınan kararlar yazılı metin haline getirilir. İki çeşit kongre vardır.

a. Siyasî partilerin ve teşkilâtlarının kongresi: Bu kongrede siyasî parti ve teşkilâtlarına mensup kişiler görüşlerini açıklarlar. Yeni bir takım kararlar alırlar. Yapılan kongrenin sonunda bazı kişilere teşkilâtla ilgili tebliğler sunarlar ve iş bölümleri yapılır.

b. Bilimsel kongre: Bilim alanında yapılan kongrelerdir. Tıp Kongresi, Türkoloji Kongresi, İktisat Kongresi gibi.

TEBLİĞ (BİLDİRİ)

Sahasında *uzman ve yetkili bir ilim adamının kongre ve sempozyum gibi toplantılarda daha önceden belirlenen konu ile ilgili yeni çalışmalarını, buluşlarını ve tekliflerini yazılı ya da sözlü* olarak sunmasına tebliğ denir.

Tebliğ metninin esasını *araştırma ve inceleme sonucu* hazırlanan makaleler meydana getirir. Tebliğin gayesi, *yeni ilmî gelişmelerden ve icatlardan ilim dünyasını ve kamuoyunu bilgilendirmek ve haberdar etmektir.*

TEBLİĞ (BİLDİRİ)

Sahasında *uzman ve yetkili bir ilim adamının kongre ve sempozyum gibi toplantılarda daha önceden belirlenen konu ile ilgili yeni çalışmalarını, buluşlarını ve tekliflerini yazılı ya da sözlü* olarak sunmasına tebliğ denir.

Tebliğ metninin esasını *araştırma ve inceleme sonucu* hazırlanan makaleler meydana *ve icatlardan ilim haberdar etmektir.*

- ❖ *Tebliğın nasıl olacağı, tebliğı yazarken hangi ölçülere uyulacağı konusunda uygulamalar açısından tam bir bütünlük sağlanmış değildir. Ancak giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunan bir metin haline getirip, toplantı yöneticisinin vereceği süre içerisinde sunmak esastır.*

SEMİNER

Tohum veya fidan yetiştirme anlamında iken, anlam genişlemesine uğrayan bu kelime; *“İnsan yetiştirme” “geliştirme”* anlamı kazanmıştır. Geniş anlamda; öğrenci ve mesleğe yeni başlamış kişilerin yetiştirilmesi gayesiyle hazırlatılan araştırma ve incelemelerdir. Seminerler, daima üst yetkililere ve ilgili meslektaşlara sözlü veya yazılı olarak verilir.

Bir konu hakkında, bir kişinin farklı kaynakları araştırması yoluyla topladığı bilgiyi, bir bütün halinde anlatması da bir seminerdir. Sunuluşu tebliğe benzer.

BRİFİNG

Özel veya resmî bir kurumun yetkilisi tarafından, devletin üst düzey yöneticilerine veya bir üst düzey yetkilisine takdim edilen kurumla ilgili kısa bilgilerdir.

SÖYLEV (NUTUK)

Eskilerin *hitabe* dedikleri bu etkinlik, **bir topluluğa belli bir düşünceyi, bir fikri, bir duyguyu aşlamak için kapalı veya açık mekânlarda coşkulu ve edebi bir dille yapılan konuşmalara** verilen addır. Eskiden bu tür konuşmaları yapanlara hatip, nutuk söyleme sanatına da hitabet denirdi.

Nutuk Söyleyecek Kişinin
Dikkat Etmesi Gerekenler

SÖYLEV (NUTUK)

Eskilerin *hitabe* dedikleri bu etkinlik, **bir topluluğa belli bir düşünceyi, bir fikri, bir duyguyu aşlamak için kapalı veya açık mekânlarda coşkulu ve edebi bir dille yapılan konuşmalara** verilen addır. Eskiden bu tür konuşmaları yapanlara hatip, nutukçu denirdi.

- ❖ Nutuk konularına göre “siyasi, askeri, dini, hukuki, iktisadi ve akademik nutuk” adlarıyla karşımıza çıkar. Bu açıdan Mustafa Kemal Atatürk’ün “**Büyük Nutuk**”unu siyasi nutuk, Peygamberimiz Hz. Muhammed’in “**Veda Hutbesi**”ni de dini nutuk örneği olarak verebiliriz.

KONFERANS

“Bir konuya açıklık kazandırmak veya bir konuda bilgi vermek amacı ile bilim, teknik, sanat, edebiyat, eğitim, ekonomi, siyaset ve fikir adamlarının yaptıkları hazırlıklı konuşmalara konferans denir.”

Konferansta amaç konusunda ***uzman olan konuşmacının bir konuyu açıklaması, öğretmesi veya herhangi bir çalışmayı tanıtmasıdır.*** Bu sebeple konferansta, nutukta olduğu gibi, duygu değil düşünce ön plandadır. Konferansın başarılı olabilmesi için sadece konuşmacının konusunda uzman ve yetkin bir kişi olması yetmez, dinleyenlerin de bu konuşmayı takip edebilecekleri zihinsel bir alt yapıya ve birikime sahip olmaları gerekir.

KONFERANS

Kapalı mekânlarda yapılan konferanslarda önce konuşmacı bir sunucu tarafından dinleyenlerine tanıtılır. **Genellikle bu tanıtımlarda konuşmacının kısa bir özgeçmişi verilir.** Sonra konferansı verecek kişi konuşmasına konuyu ortaya koyarak başlar. Konferansçı konuşması sırasında dinleyenlerin kafasında konuyla ilgili oluşabilecek soruları açığa çıkartır ve bunların cevaplarını vererek dinleyenleri benimsetmek istediği düşüncelere doğru yönlendirir.

KONFERANS

Konferansı verecek kişi konuşmasına hazırlıklı gelmelidir. Bunun için yazılı notlar hazırlayabilir. Ancak sürekli yazılı bir metin okunarak gerçekleştirilecek bir konferans sıkıcı olacağından konuşmacı notlarından ancak ana başlıkları hatırlamak için faydalanmalıdır.

Konferansın sonunda dinleyenler **konuşmacıya soru sorabilirler.** Konuşmacı hazırlıkları sırasında gelebilecek bu sorulara da genel hatları ile kafasında canlandırmalı ve ona göre hazırlanmalıdır.

MÜZAKERE

Bazı konuların toplu olarak tartışılıp ve sonunda karara bağlanmasına müzakere denir.

Müzakerenin bizdeki en yaygın şekli TBMM müzakereleridir. Bir konu hakkında değişik konuşmalar yapılır. Önce konu yetkili bir kişi tarafından ortaya konulur. Sonra, konuyla ilgili değişik kişiler tarafından olumlu veya olumsuz görüşler dile getirilir. ***Konuşmaların bitiminden sonra oylama yapılır. Oylama sonucuna herkes, olumlu veya olumsuz olsa da saygı gösterir.***

MEŞVERET

Bir derneğin bir topluluğun üye veya temsilcilerince yapılan tartışmalı toplantılardır.

Meşveret, herhangi bir konuyu görüşmek için yapılır. Toplantıyı yönetmek üzere katılımcılar arasından bir başkan seçilir.

Meşverette, ele alınan konu hakkında **olumlu ve olumsuz görüşler** ileriye sürülür. İleri sürülen görüşler hakkında toplantı sonunda oylama yapılır. Bu oylama kişilere değil, görüşleredir. Oylama sonunda, fazla oy alan görüş benimsenir ve uygulanır.

MEŞVERET

Bir derneğin bir topluluğun üye veya temsilcilerince yapılan tartışmalı toplantılardır.

Meşveret, herhangi bir konuyu görüşmek için yapılır. Toplantıyı yönetmek üzere katılımcılar arasından bir başkan seçilir.

Meşverette, ele alınan konu hakkında **olumlu ve olumsuz görüşler** ileriye sürülür. İleri sürülen görüşler oylama yapılır. Bu oylama kişilere göre değişir. Eğer oylama alan görüş benimsenir ve

- ❖ *Meşverette, muhalefet oylama sonucuna kadardır. Meşveret İslamiyet'in getirdiği bir tartışma ve karar alma sistemidir.*

